

İLÂHÎ DİNLERİN RUHBİRLİĞİ (16)

(...dünden devam)

Reşîd Rıza şöyle diyor: “Müfessirlerin çoğunluğu, âyeti: ‘Kitâb ehli sizin inandığınız şeylere, sizin inandığınız gibi inansalardı, dünyâda da âhirette de onlar için iyi olurdu. Fakat Yahûdîlerden Abdullah ibn Selâm ve adamları; Hristiyanlardan Necâşî ve adamları gibi sadece bazıları inandı ama çokları dinlerin-den çıkmışlardır. Ne dinlerin en olgunu olan İslâm’a girmişler, ne de kendi dinlerinin hükümlerine bağlı kalmışlardır. Çokları küfre sapmışlardır’ şeklinde anlamışlardır. Bu sözlerinden, Kitâb ehli içinde kendi dinine samimiyetle bağlı, dinin emir ve yasaklarına uyan hiç kimsenin bulunmadığı anlaşılır. Böyle bir anlayış ne ma’kuldür, ne de insan doğasına uyar. Zira her toplumda bir kesim insanlar aşırı derecede dindardır, bir kesim ılımlıdır, bir kesim de hiç dine aldırış et-meden fıska ve isyâna yönelir. Her toplumda bu üç grup (aşırılar, ılım-lılar, günâhkârlar) vardır. Daha ziyade ilk çıktığı sırada dine bağlılık fazla olur; zaman geçmekle fısk çoğalır. Nitekim yüce Allah buyurmuş-tur:
“İnananlar için hâlâ vakit gelmedi mi ki kalbleri Allah'ın Zikrine ve inen hakka saygı duysun ve bundan önce kendilerine Kitâb verilmiş, sonra üzerlerinden uzun zaman geçmekle kalbleri katılaştırmış, çoğu da yoldan çıkmış kimseler gibi olmasınlar?”
(Hadîd: 112/16)

“Çoğunluğu oluşturan bu fâsıkların dışındakiler, dinlerine bağlı olanlardır. **Kur’ân, hiçbir millete, bütün bireylerini kapsayacak biçimde genel hükümle fısk damgasını vurmamıştır.**

Bazen

kesîr

(çoğu), bazen

ekseruhum

(çokları) deyimiyle onların arasında fâsıkların çoğunlukta olduğunu söylemiştir. Genel anlamda bir söz kullandığı zaman mutlaka istisnâ da kullanarak toplumun içindeki iyileri, kötü vasfın dışında tutmuştur. Meselâ

“*Pek az inanırlar*

(veya pek azı inanır)

”

(Nisâ: 98/46), “

Sonra siz, pek azınız hariç, döndünüz; hâlâ da yüz çevirip duruyor-su-nuz.”

(Bakara: 92/83)

âyetleri, onların içinde doğru inanan insanlar bulun-duğunu ifâde ediyor. Yahut kötülüğü hepsine

değil, sadece bazılarına bağlıyor:

“Kitâb

ehlinden öylesi vardır ki, ona yüklerle emânet bıraksan, onu sana öder. Onlardan öylesi de vardır ki, ona bir dînar versen, de-vamlı olarak başına dikilmeden onu sana ödemez. Onlar ‘Ümmîlere karşı bize bir sorumluluk yoktur.’ dedikleri için böyle yapıyorlar ve Allah’a karşı bile yalan söylüyorlar.”

(Âl-i İmrân: 94/75), “

Mûsâ kavmi

içinde doğrulukla hakka götüren ve hak ile adâlet yapan bir topluluk da var-dır.”

(A’râf: 39/159)

(devamı yarın..)